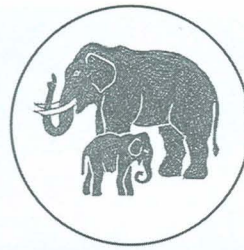

Jakartská Zoo Ragunan

Tomáš Grim

Cílem návštěvníka tropických oblastí je snaha navštívit místa pokud možno málo dotčená civilizací (nedotčená už vlastně ani neexistují). Mnoho přírodovědně zajímavého však lze vidět i v místech hustě obydlených. Příkladem může být zoologická zahrada, která se nachází v jižní části čtrnáctimilionové indonéské metropole Jakarta na ostrově Jáva.

Zoo vznikla v r. 1964 na jakartském předměstí Ragunan. Až k vstupní bráně do zoo se lze dopravit autobusem přímo z centra (asi za 1 hodinu). Po zaplacení vstupného 500 indonéských rupií (2,50 Kč) se návštěvník ocitne v rozsáhlém parku o rozloze 134 ha s mnoha travnatými plochami, které se dají využít rekreačně stejně jako množství vodních kanálů, po nichž projíždějí loďky a doplňují tak barvitý ruch, jenž zde vládne především o víkendech.

V Zoo Ragunan jsou volně umístěny výběhy a ubikace celkem 4 000 chovaných savců, ptáků a plazů. Z nich mnozí patří mezi silně ohrožené druhy, např. nosorožec sumaterský (*Dicerorhinus sumatrensis*), orangutan sumaterský (*Pongo pygmaeus abelii*), varan komodský (*Varanus komodoensis*) či tygr javánský (*Panthera tigris sondaica*), který už byl v přírodě vyhuben (poslední pozorování pochází z r. 1972). Zoo odchovává mnohé z ohrožených druhů živočichů a chovný program pro varany komodské patří mezi nejúspěšnější. Na druhé straně zde najdeme i běžné druhy, např. gibony siamangy (*Hylobates syndactylus*) či makaky jávské (*Macaca fascicularis*), se kterými se lze setkat ve volné přírodě. Z poloopic jsou v jakartské zoo chováni např. nártoun celebeský (*Tarsius spectrum*) a outloň váhavý (*Nycticebus coucang*).

Mezi nejzajímavější živočichy chované v této zoo jistě patří babirusa celebeská (*Babirusa babirusa*). Její domorodé

označení doslova znamená lesní prase. Babirusa je známá tím, že samcům prorůstají špičáky z dolní čelisti skrz čelist horní. Obyvatelé ostrova Sulawesi (dříve Celebes), který je domovem tohoto unikátního tvora, věřili, že samci používají špičáky k tomu, aby se mohli v noci zavěsit na větve stromů a zůstali tak v bezpečí před dravci. Tak unikátní babirusy ovšem nejsou — prorostlé špičáky jsou zbraní, kterou samci používají proti svým soupeřům při soubojích o samičky, případně se jimi mohou bránit i proti predátorům. V době naší návštěvy zoo tvořilo chovnou skupinu babirus 6 dospělých jedinců a 2 mláďata (babirusa rodí pouze 1, maximálně 2).

Z ptáků je asi nejvíce oblíbený kasuár přílbový (*Casuarus casuaris*) — jeden či více jedinců se prohání asi v 10 samostatných výběžích. Velice zajímavý je komplex velkých voliér, v nichž lze vidět krásnou kolekci několika druhů zoborožců: zoborožce tmavého (*Anthracoceros malayanus*), z. řasnatého (*Aceros undulatus*), z. chocholatého (*Anorhynchus galeritus*), dvojjoborožce velkého (*Buceros rhinoceros*) a dalších. Přes jejich velikost je šance spatřit tyto bizarní ptáky ve volné přírodě malá, spíše je prozradí jejich hlučné a drsné hlasové projevy. V sousedních voliérách jsme mohli pozorovat orla bělobříchého (*Haliaeetus leucogaster*) a orlíka rudoprsého (*Spilornis cheela*), kteří patří mezi nejtýpčtější druhy dravců v jihovýchodní Asii — orel bělobříchý v pobřežních oblastech a orlík rudoprsý v lesích i ve vyšších nadmořských výškách. Na druhé straně jsou zde chovány i silně ohrožené druhy, např. majna Rothschildova (*Leucopsar rothschildi*) z ostrova Bali. Na severozápadě ostrova přežívá posledních 30 jedinců tohoto elegantně zbarveného špačka.

Ragunanská zoo se nachází na ostrově,

jehož příroda patří mezi nejhroženější na světě — prakticky veškeré nížinné lesy na Jávě už byly vykáčeny, poslední zbytky lesů se zachovaly jen v několika málo horských oblastech. Výsledkem je např. atypická výšková distribuce ptačích druhů — na Sumatře či Borneu je největší diverzita ptačích druhů v nížinách (kde se zachovaly rozsáhlé plochy lesů), zatímco na Jávě žije nejvíce druhů až v nadmořských výškách nad 500 a 1 000 m, kam se dřevařské společnosti nedostaly a kde je i pro místní obyvatele těžké obhospodařovat políčka na chudých půdách po vypálených lesních porostech. Dalším problémem je velká fragmentace prostředí a fakt, že většina rezervací je příliš malá na to, aby udržela životaschopné populace ohrožených druhů. K nepříznivé situaci přispívají i velké vzdálenosti mezi rezervacemi, lov za potravními účely a nelegální odchyt vzácných druhů na prodej pro zahraniční chovatele. Proto při jakartské zoo vznikla v r. 1989 společnost Sahabat Satwa (Přátelé zoo). Její členové se snaží podporovat rozvoj Zoo Ragunan, posilovat obecné povědomí o problémech ohrožení přírody (nejen indonéské) a podílet se aktivně na výzkumu a záchranných programech v zoo. Společnost také pořádá výchovné přednášky a prohlídky zoologické zahrady, při kterých se snaží obrátit pozornost lidí k otázkám ochrany přírody.

Turisté ovšem nemusí zůstat pouze u pozorování druhů chovaných v klecích, voliérách a výběžích. V parku žije bohatá ornitofauna, potěchou pro oko jsou např. krásní květózobi šarlatovohlaví (*Dicaeum trochileum*), pávici strakatí (*Rhipidura javanica*), bulbulové *Pycnonotus aurigaster*, amadiny muškátové (*Lonchura punctulata*), hrdlíčky dvoupásé (*Streptopelia bitorquata*) či holoubci vlnkování (*Geopelia striata*). Nad hlavami návštěvníků se pak prohánějí salangany sundské (*Collocalia linchi*) a rorýsi palmoví (*Cypsiurus balastensis*). Neuvěřitelně pestrá směsice ptáků je možné vidět i na ptačím trhu nedaleko centra Jakarta. I to dokresluje celkový dojem z návštěvy tohoto indonéského velkoměsta.

Mezi ptačí obyvatele ragunanské zoo patří i pelikán australský (*Pelecanus conspicillatus*), vlevo ♦ Babirusa celebeská (*Babirusa babirusa*) je vzácný endemit ostrova Sulawesi. V Zoo Ragunan se jí podařilo úspěšně rozmnožit. Snímky T. Grima

